

RATIO INSTITUTIONIS

VORMINGSPLAN OCSO

AFKORTINGEN

- C. *Constituties van de Cisterciënzerorde van de Strikte Observantie*, Rome, 1990.
- can. Canon CIC.
- CIC *Codex Iuris Canonici*. Wetboek van Canoniek Recht, Rome, 1983.
- Dir Congregatie voor de Instituten van Gewijd Leven en de Sociëteiten van Apostolisch Leven, *Richtlijnen over de vorming in de religieuze instituten*, Rome, 1990.
- EC *Exordium van Cîteaux* (12^e eeuw), Documents primitifs, Cîteaux, 1988.
- EP *Exordium Parvum*. Klein Exordium (12^e eeuw), Documents primitifs, Cîteaux, 1988.
- ET Paulus VI, *Evangelica Testificatio*, Apostolische Exhortatie over de vernieuwing van het religieuze leven volgens de richtlijnen van Vaticanum II, 1971.
- FT Congregatie voor de Christelijke Opvoeding, *De theologische vorming van de toekomstige priesters*, Rome, 1976.
- LG Vaticanum II, *Lumen Gentium*, Dogmatische Constitutie over de Kerk.
- PC Vaticanum II, *Perfectae Caritatis*, Decreet over de aanpassing en de vernieuwing van het religieuze leven.

- PL Migne, *Patrologia Latina*.
- RB Regel van Sint-Benedictus.
- ST Statuut bij de Constituties, Rome, 1990.

RATIO INSTITUTIONIS ¹

'Geroepen om omgevormd te worden naar het beeld van Christus'
(2 Kor.

3,18)

INHOUDSTAFEL

Proloog

Deel I **Vormende rol van de cisterciënzer-conversatio**

1. *Lectio divina*, liturgie en arbeid
2. De gemeenschap die vormt
3. De pastorale zorg van de overste

Deel II **Initiële vorming**

1. Algemene principes
2. Het aanvaarden
3. Postulaat
4. Noviciaat
5. Monasticaat

Deel III **Voortgezette vorming**

1. Algemene voortgezette vorming
2. Hulp in moeilijke tijden of

beproevingen

¹ De tekst van de *Ratio* is ter vereenvoudiging in het mannelijk geschreven. Het is duidelijk dat de tekst voor monialen in het vrouwelijk dient gelezen te worden.

Deel IV Gespecialiseerde vorming

1. Bijzondere vorming voor vormingsverantwoordelijken
2. Vorming voor de gewijde ambten
3. Vorming voor bedieningen in de gemeenschap
 - a. Dienst aan de gasten
 - b. Speciale vorming voor technische taken

Deel V Vorming in de geest van de Carta Caritatis

1. Filiatie en Pater Immediatus
2. Generaal Kapittel
3. Generale Abt
4. Regionale Vergaderingen
5. Centrale secretaris voor vorming
6. Regionale secretaris voor vorming
7. Zorg voor kloosters met bijzondere noden

Epiloog

Proloog

1

Cisterciënzermonniken zijn door God geroepen om Christus te volgen op de weg van het Evangelie zoals die door de Regel van Sint-Benedictus en de traditie van Cîteaux wordt geïnterpreteerd. Binnen een ge-meenschap, door de Heer samengeroepen om er op een bijzondere wijze aanwezig te komen, laat ieder zich door Gods liefde vormen, elk naar de maat van de ontvangen genade.

C. 1; C. 3.1-2; C. 5; C. 9; PC 2,5;
LG 40; RB Prol. 21; RB 40,1; Dir 8

2

Intreden in het klooster is een beslissend moment in de geschiedenis van een leven waarin de roep van Gods eeuwige liefde reeds werd gehoord. Aan het engagement van het doopsel wordt aldus een nieuwe uitdrukking gegeven. Het doel van de monastieke weg is een groeiende omvorming van de persoon tot gelijk-kenis met Christus door de werking van Gods Geest.

C. 45.1; C. 8; C. 56

3

Als school voor de dienst van de Heer, is elke gemeenschap geroepen het cisterciënzererfgoed en de trouwe weergave van haar charisma te bewaren en door te geven aan hen die intreden. Tegelijk blijft zij voortdurend attent voor het manen van de Geest in het hart van iedere persoon, alsook voor zijn nood aan genezing.

4

In deze school van liefde groeien monniken in nederigheid en zelfkennis. Naarmate zij de diepten van Gods barmhartigheid in eigen leven ervaren, leren zij lief te hebben. Beetje bij beetje bevrijd van valse zekerheden, groeien zij in afhankelijkheid van God en snellen met verruimd hart voort langs de weg van zijn dienst. Daarbij zullen zij de hulp onder-vinden van de moederlijke zorg van Maria, Moeder van Jezus en van de Kerk en ons voorbeeld in de navolging van Christus.

Willem van St. Thierry,
De natura et dignitate amoris, PL 184, 396 D;
C. 49.2; RB Prol. 49; C. 3.4; C. 45.1

5

De Constituties van de Orde beschrijven in bijzonderheden de essentiële aspecten van de cisterciënzer-spiritualiteit, evenals de structuren van het leven van de gemeenschap en van de Orde. Deze *Ratio* over de vorming in de Cisterciënzerorde van de Strikte Observantie bouwt verder op deze Constituties. Zij geeft de spirituele beginselen en de concrete normen aan die gevolgd zullen worden in de loop van de monastieke cisterciënzervorming, meer bepaald gedurende de verschillende etappes van de initiële vorming. Hoewel hoofdzakelijk bestemd voor vormingsverantwoordelijken, richt deze *Ratio* zich ook tot alle leden van de Orde.

DEEL I

VORMENDE ROL VAN DE CISTERCIËNZERCONVERSATIO

6

Het is vooral door de cisterciënzer*conversatio*² in haar verschillende aspecten te beleven, dat men geleidelijk aan een authentieke cisterciënzer wordt. In de schoot van de communiteit ontplooit zich de omvormende werking van Gods Geest. Doorheen de dagelijkse praktijk van de monastieke observanties en dankzij de pastorale zorg van de overste en van hen die zijn pastorale zorg delen, reikt deze *conversatio* de middelen aan om als persoon en als gemeenschap te groeien.

C. 3.1; C. 10; Dir 80

1. *Lectio divina*, liturgie en arbeid

7

De verschillende elementen van de cisterciënzer*conversatio*, zoals gehoorzaamheid, nederigheid, ascese, eenzaamheid en stilte, leiden alle op hun manier naar die innerlijke vrijheid waardoor men de zuiverheid van hart en de ononderbroken aandacht voor God bereikt. Toch wordt het cisterciënzercharisma vooral in het heel eigen en

² *Conversatio* blijft onvertaald, zoals in de Franse en Engelse versies, omdat dit begrip de technische term is voor de monastieke levenswijze met nadruk op zijn essentieel dynamisch karakter.

delicate evenwicht tussen *lectio divina*, liturgie en arbeid uitgedrukt.

C. 3.2; C. 14.2; RB 48,1;
Aelred van Rievaulx, *De institutione inclusarum*, 9

8

Door hun *lectio divina*, waaraan monniken zich trouw en op welbepaalde uren wijden, ontwaken zij tot ge-loof in Gods tegenwoordigheid in hen en rondom hen. Deze *lectio* die voert tot *meditatio*, *oratio* en *con-templatio* wordt zo bron van ononderbroken gebed en leerschool in de beschouwing. Doorheen de lezing ontvangt de lezer de genade dit Woord in zijn leven te incarneren en zich zo te laten omvormen. Als ascese van de geest opent de *lectio* het hart tot een voort-durend luisteren naar God.

C. 21; Dir 76

9

In de liturgie vierden monniken vreugdevol de Heer die hen samenbracht in gemeenschappen van lofprijzing en voorspraak. Door dagelijks deel te nemen aan het Paasmysterie van Christus, putten zij de kracht te groeien in een persoonlijk verstaan van hun monastieke roeping en in broederlijke *communio*. De dagelijkse Eucharistie voedt het nieuwe leven dat in het doopsel werd ontvangen en door het vormsel bekrachtigd. Het vierden van het Goddelijk Officie, waarin Gods Woord in gemeenschap wordt ont-vangen, is een middel naar voortdurende aandacht voor God en daardoor school van ononderbroken gebed.

C. 17.1; C. 18; C. 19.1-2; C.20; ET 48; Dir 77

10

Door arbeid, vooral handenarbeid, nemen monniken vreugdevol deel aan de scheppingsactiviteit van de Vader en leven zij in solidariteit met allen die werken, vooral met de armen. Hun arbeid, die soms bezwaard wordt door vermoeidheid, spanning of frustratie, is een deelname aan Christus' kruis. Als één van de voornaamste middelen om de gemeenschap op verantwoordelijke wijze te dienen, vormt de arbeid een krachtige factor van eenheid. Als element van persoonlijke discipline, draagt hij bij tot de gezondheid van geest en lichaam en doet groeien in volwassenheid. In een onmisbaar klimaat van eenvoud en vrede wordt arbeid een gunstige plaats om zich te wijden aan het ononderbroken gebed, geleerd vanuit *lectio* en liturgie.

C. 26; EP 15,9; Dir 79

2. De gemeenschap die vormt

11

Allen die in de gemeenschap leven, delen de verantwoordelijkheid voor haar eenheid, haar dynamische trouw aan het cisterciënzercharisma en haar bekwaamheid om voor al haar leden de voorwaarden te scheppen voor een menselijke en spirituele groei die naar de volheid van de liefde voert.

C. 13.1-2; C. 14.1; C. 16

12

Het vermogen van een community nieuwe leden te vormen, hangt ruimschoots af van haar eenheid van geest, zodat een unieke oriëntatie op de nieuwe generaties kan overgedragen worden. Waar eenheid ontbreekt, stoten de vormingsverantwoordelijken op moeilijkheden. De community zal zich daarom voortdurend inspannen tot eenzelfde benadering te komen, die wortelt in een door allen gewaardeerd cisterciënzererfgoed. Zo zal elke concrete kwestie van het dagelijkse leven gesitueerd kunnen worden in een door allen gedeelde visie op het cisterciënzerideaal. Deze visie zal enerzijds geworteld zijn in de monastieke ervaring en anderzijds rekening houden met de verschillende generaties die samen de community uitmaken.

C. 45.3; ST 49.1.B

13

Communautaire dialoog en uitwisseling, verschillende vormen om een evangelietekst met elkaar te delen en broederlijke vermaning kunnen belangrijke middelen zijn om de community te vormen. Daardoor bekwamen de leden van de community zich om naar elkaar te luisteren, worden zij met verschillende standpunten geconfronteerd en worden zij aangemoedigd om zich tegenover elkaar uit te drukken. Zo leren ze goed houden bij het onder ogen zien van problemen en geduld oefenen bij de langzame groei van de community. Ze leren wederzijds begrip en worden meer vergevingsgezind bij onvermijdelijke conflicten. Dit alles schept een klimaat van onderling vertrouwen dat het broederlijk

dienstbetoon ten goede komt en bekering van leven bevordert.

C. 15.1; ST 15.1.A

14

Zoals de praktijk van de dialoog een community helpt bij haar zelf-verstaan, zo hebben ook haar feestelijke vieringen een vormend karakter. Bij feest-dagen en andere gelegenheden in de loop van het jaar brengt een community God dank voor zijn gaven en erkent ze met vreugde dat allen één lichaam en één geest vormen.

3. De pastorale zorg van de overste

15

Omdat abten de taak van het geestelijk vaderschap uitoefenen, dragen zij de verantwoordelijkheid hun community naar eenheid te leiden en er het cisterciënzercharisma te doen opbloeien. Door hun onder-richt ontwikkelen zij de identiteit van de community; door hun bestuur scheppen zij de noodzakelijke voorwaarden voor haar vorming; door hun pastorale zorg spannen zij zich in elk van haar leden te leiden, te steunen en te helen. Zij delen deze verantwoordelijkheid met allen die zij aanduiden om hen bij te staan in hun dienst aan de community, in het bijzonder met de monniken die betrokken zijn bij de opeenvolgende etappes van de initiële vorming.

C. 33,1-4; C. 3,2; C. 41,2; C. 35; C. 45,3; C. 47

16

Zowel bij de initiële als bij de voortgezette vorming is een verdere en regelmatige spirituele begeleiding een belangrijk element. Zij leidt de monnik tot waar-achtige zelfkennis en zelfaanvaarding onder Gods blik. Met de ogen van het geloof trachten monniken in hun overste de vertegenwoordiger van Christus te zien.

C. 33,1; C. 11; RB 2,2

DEEL II

INITIËLE VORMING

17

Eeuwenlange ervaring die zowel in de Regel van Sint-Benedictus als in de wetgeving van Kerk en Orde besloten ligt, voorziet een geleidelijke initiatie in het monastieke leven. De etappes van deze initiatie beogen de kandidaat te doen groeien als menselijke persoon en als leerling van Christus.

C. 46

1. Algemene principes

18

Volgens Sint-Benedictus zal men met de grootste zorg onderzoeken of zij die intreden werkelijk God zoeken, ijver hebben voor het Werk Gods, voor de

gehoor-zaamheid en bereid zijn aan zichzelf te sterven. Daarom zullen de vormingsverantwoordelijken hen helpen een leven te leiden van ononderbroken gebed, hen leren van het Goddelijk Officie te houden en daarin ruimschoots hun spiritueel voedsel te vinden. Zij leiden hen op de weg waarop men zijn kruis op-neemt in navolging van Christus.

C. 51; C. 49,1; RB 58,7

19

Het wordt sterk aanbevolen dat de overste, de novicemeester ³, de verantwoordelijke voor de tijdelijk geprofesten, samen met één of twee door de abt aan-geduide broeders regelmatig samenkomen om de ontwikkeling van hen die in vorming zijn, op te vol-gen. Het doel van deze vormingscommissie is het ver-zekeren van een goede coördinatie en continuïteit van de aangenomen lijn, evenals het aanbieden van een bredere waaier aan ervaringen waarop men in be-paalde situaties kan terugvallen.

Dir 32

2. Het aanvaarden

20

Wie in een gemeenschap wil intreden, wordt door velerlei natuurlijke en bovennatuurlijke motieven

³ In de volgende secties wordt de term novicemeester gebruikt waarvoor in de Franse tekst verschillende benamingen gegeven worden, nl. verantwoordelijke voor de roepingen, novicemeester, verantwoordelijke voor de tijdelijk geprofesten volgens de rol of de functies die deze persoon kan vervullen. Het komt vaak voor dat in menige communiteit eenzelfde persoon meerdere functies vervult.

ge-leid. Zij die de aspiranten ontvangen, zullen hen helpen Gods handelen in hun leven op het spoor te komen alsook de aard van wat hen trekt. Herhaald verblijf op het gastenhuis, retraites en de mogelijkheid een stage in de communiteit te doen, zijn de geëigende middelen om tot deze onderscheiding te komen. Wie onvoldoende kennis van de christelijke leer bezit, wordt uitgenodigd catechese te volgen.

C. 46,1; Dir 43

21

Niet zelden wordt de aantrekking tot een dieper gebedsleven ervaren als een appel tot een contemplatieve vorm van religieus leven. Daarom zal men de kandidaten uitnodigen zich ernstig te bezinnen over de vraag of God hen werkelijk roept tot het monas-tieke leven. Welke ook de levensvorm is waartoe God hen roept, altijd zal men hen aanmoedigen zich totaal aan God te geven.

C. 46,2

22

Als de kandidaten blijk geven van positieve tekenen van een cisterciënzerroeping, zal de overste hen aan-vaarden na ernstig overleg met de novicemeester en, zo die er is, met de verantwoordelijke voor de roepingen. Positieve tekenen van een cisterciënzer-roeping zijn: een oprecht verlangen het leven van de communiteit te omhelzen als een middel om God te vinden, de fysieke, mentale en affectieve gezondheid bezitten nodig om deze roeping met vrucht te beleven en de 'geestelijke gesteldheid' hebben waarover C. 46,1 spreekt: een nederige openheid, voortkomend uit

geloof, hoop en liefde, die de kandidaat het hart van een leerling geeft en hem op een natuurlijke wijze opent zowel voor de eenzaamheid en als voor de communautaire dimensie van het cisterciënzerleven. Uiteindelijk is ook de positieve beslissing van de plaatselijke overste om de kandidaat te aanvaarden, een noodzakelijk criterium om de aanwezigheid van een cisterciënzerroeping vast te stellen.

23

Kandidaten leggen een doopsel- en vormselattest voor, alsook een bewijs dat ze vrij zijn van elke verplichting tegenover wie dan ook. Voor priesters, seminaristen, voor hen die lid zijn of waren van insti-tuten van gewijd leven en voor allen die dispensaties nodig hebben, volgt men de betreffende bepalingen van het kerkelijk Recht. Ook een recent medisch ge-tuigschrift wordt gevraagd. Soms zijn gepaste psycho-logische testen aan te bevelen.

C. 46; can. 642, 644-645

In bepaalde gevallen is het opzetten van een pre-postulaat een goede zaak. Dit is een periode waarin praktische vorming wordt gegeven, lessen die een soliede voorbereiding op het postulaat garanderen, zoals aanvullende basiscatechese, taallessen voor postulanten die niet de taal van de gemeenschap spreken, zang- of stemvorming, e.d.

3. Postulaat

24

De nieuwkomers worden aan de pastorale zorg van de novicemeester toevertrouwd. Gekozen omwille van zijn ware liefde voor het monastieke leven en zijn bekwaamheid zielen te winnen, heeft hij de taak kan-didaten in de cisterciënzer *conversatio* in te wijden. Hij begeleidt hen op hun monastieke weg tot zij het novi-ciaat verlaten. Naast individuele begeleiding, waakt hij over de kwaliteit van het leefklimaat in het novici-aat en geeft er regelmatig onderricht. Hij draagt ver-antwoordelijkheid voor de praktische organisatie van het noviciaat en kan de groepsactiviteiten en de ar-beid superviseren.

C. 47; EC 5; RB 58,6; C. 49; Dir 30. 31. 52

25

De novicemeester en die hem bijstaan, tonen een waarachtige liefde voor de personen en een groot respect voor Gods genade die in ieder werkzaam is. Bij het stimuleren van hun groei hebben zij ook aandacht voor hun gaven en capaciteiten evenals voor hun beperkingen en zwakheden. Zij zullen een groot vermogen tot luisteren bezitten en ervoor zorgen zowel door de kwaliteit van hun leven als door hun woorden te onderrichten. Zij zullen bereid zijn een of andere vorm van supervisie te aanvaarden betref-fende de manier waarop zij hun taak uitoefenen.

C. 47; C. 49,2; Dir 30. 31. 52

26

Tussen overste en novicemeester zal een diepe eenheid van geest, hart en oriëntatie bestaan, alsook een groot respect voor elkaars taak binnen de communiteit. Samen zullen zij de beleidslijnen voor het noviciaat formuleren en aan de communiteit uit-leggen. Dit is belangrijk omdat de medewerking en het vertrouwen van de communiteit naar de vormingsverantwoordelijken toe van essentieel belang zijn.

ST 49.1.B; Dir 32

27

Het postulaat is een tijd van initiatie en geleidelijke aanpassing aan het cisterciënzerleven. De novicemeester wijdt de postulanten in, in het gebed, het Goddelijk Officie en de *lectio divina*. Hij helpt hen ook de moeilijkheden te overwinnen, eigen aan de periode van fysiek en affectief afstand nemen van activiteiten en relaties van vóór hun intrede. Hoewel het postulaat geen studieperiode is, kan het voor sommigen voor wie dit tot nog toe niet mogelijk was, een tijd zijn om hun catechetische vorming aan te vullen zodat zij nadien met meer vrucht de lessen van het noviciaat kunnen volgen.

ST 46.1.A; Dir 42. 43

28

Elke communiteit stelt een minimumperiode voor het postulaat vast. Wanneer de overste, na beraad met de novicemeester, oordeelt dat de postulanten klaar zijn om het canoniek noviciaat aan te vangen en zichzelf dit verlangen te kennen geven, aanvaardt hij hen na de raad gehoord te hebben.

4. Noviciaat

29

Het noviciaat is een tijd van persoonlijke integratie van het cisterciënzerleven. Door gebed, ascese, groei in zelfkennis en deelname aan het gemeenschapsleven doen de novicen een intense persoonlijke ervaring op van al wat de cisterciënzer*conversatio* met zich meebrengt. Zij zullen voortgang maken in hun menselijke en spirituele ontwikkeling en groeien in een persoonlijke relatie met Christus.

C. 49; C. 49,2; C. 51; Dir 45

30

Opdat deze periode vruchtbaar zou zijn, proberen de novicen van meet af aan in een open en vertrouwvolle relatie te staan met de novicemeester en de overste, die hen helpen door hun pastorale zorg, hun gebed en hun voorbeeld.

C. 11; C. 45,3; ST 33.3.B

31

De novicen die gewoonlijk een afzonderlijk deel van het klooster betrekken, leren door de ervaring van het gemeenschapsleven zichzelf en de anderen op realistische wijze aanvaarden en beminnen. Deze ervaring zal de basis zijn voor hun integratie in de communiteit. Terwijl zij geleidelijk aan de gemeenschap leren kennen en de gemeenschap hen leert kennen, zal de novicemeester soms als

bemiddelaar moeten optreden om de novicen te helpen in het begrijpen van de gemeenschap en omgekeerd.

C. 13,1; ST 49.1.A

32

Het monastiek studieprogramma vangt aan tijdens het noviciaat. De lessen op het noviciaat vallen onder de leiding van de novicemeester en zijn gericht op de spirituele behoeften van deze vormingsperiode. Ze worden echter gecoördineerd met het programma van het monasticaat. Thema's die er aan bod zullen komen, zijn:

- Heilige Schrift, in het bijzonder de psalmen,
- de liturgie, vooral het getijdengebed met bijzondere aandacht voor zang en voordracht,
- de Regel van Sint-Benedictus,
- monastieke geschiedenis en spiritualiteit, vooral die van de cisterciënzertraditie,
- inwijding in gebed en *lectio*,
- de geloften en de betekenis van het religieuze leven,
- een inleiding in het Christusmysterie en de christelijke leer,
- *Constituties* en *Statuten* van de Orde.
- praktische begeleiding of andere methoden om het affectieve leven te leren verstaan en ermee weten om te gaan.

Dir 46. 74

33

Het noviciaat blijft een proeftijd en het is niet abnormaal dat novicen weggaan. De novicemeester toont begrip en sympathie voor de aarzelingen en het zoeken van hen die twifelen aan hun roeping.

Hij helpt hen in het nemen van een beslissing die, ook al gaan ze weg, niet aangevoeld wordt als een mis-lukking maar als een stap naar een meer vastberaden dienen van de Heer, welke weg Hij ook wijst. Als het nodig blijkt een novice weg te sturen, zal hij geholpen worden dit niet als een afwijzing op te vatten maar enkel als de vaststelling dat er op dat moment niet voldoende positieve tekenen zijn van een cisterciën-zerroeping voor deze gemeenschap. Hem in dergelijk geval toestaan langer te blijven, zou blijken geven van vals medelijden, wat op termijn schadelijk en on-rechtvaardig is, zowel voor de novicen als voor de gemeenschap.

34

Aan het einde van het noviciaat, als de novicen klaar zijn zich door de monastieke professie aan Christus en aan de gemeenschap toe te wijden, richten zij een petitie aan de overste. Deze onderzoekt met de novicemeester ieder geval vooraleer het aan het conventueel kapittel ter stemming voor te leggen. Indien nodig kan voor sommigen de professie met zes maanden uitgesteld worden na het einde van het tweede noviciaatsjaar. Naargelang de plaatselijke omstandigheden kan de novice nog een zekere tijd na de professie in het noviciaat blijven wonen.

C. 50; C. 51; ST 53.A; ST 38.C.e; Dir 54. 56

35

Het stemmen voor een professie is voor de gemeenschap een belangrijke manier om haar verantwoordelijkheid uit te oefenen. De overste en novicemeester zullen er dus alles aan doen opdat

deze akte van het conventueel kapittel niet louter een formaliteit blijft. Met inachtneming van de nodige discretie zullen zij de communiteit in grote lijnen informeren over de groei van elke novice. Maar bovenal zal de gemeenschap zich bewust zijn van haar heel belangrijke houding tegenover de novicen: welwillende openheid, respect voor ieders eigenheid, genegenheid en begrip voor elkeen.

ST 37.B.a; C. 51

5. Monasticaat

36

Novicen die hun eerste geloften afleggen, zijn nog jong in het monastieke leven: daarom ontvangen ze nog aandacht en bijzondere hulp van de gemeenschap.

C. 53; ST 53.A; Dir 58-60

Recentelijk werd de vormingsperiode na het noviciaat 'monasticaat' genoemd. Zij die daar deel van uit-maken worden in het Nederlands 'tijdelijk gepro-festen' genoemd.

37

Indien er meerdere tijdelijk gepro-festen zijn, zullen hun onderlinge relaties een belangrijk element zijn van hun vorming, mits deze gezond en open blijven naar de rest van de communiteit. Een verantwoordelijke voor het monasticaat wordt hun gegeven. Hij stimuleert de eenheid en liefde in de groep, geeft de cursussen en coördineert de groepsactiviteiten. De tijdelijk gepro-festen zelf weten zich verantwoordelijk

voor een klimaat van vriendschap en onderlinge steun in het monasticaat.

Dir 60

38

Het is de taak van de verantwoordelijke voor het monasticaat degenen die uit het relatief afgescheiden milieu van het noviciaat komen, te begeleiden bij hun overgang naar een eigen, specifieke deelname aan het leven van de gemeenschap. Samen met hen bekijkt hij hun ervaringen van monastiek leven in de gemeenschap: gebed, roeping, geloften, studie, arbeid en het opnemen van verantwoordelijkheden. Daar het monasticaat een beslissende fase van groei is, is het belangrijk dat de tijdelijk geprofesten van hun verantwoordelijke begrip, welwillende openheid en bemoeiding ontvangen, maar ook worden uitgedaagd zich-zelf te overstijgen.

Dir 30. 60

39

Deze vormingstijd bouwt voort op de vorige en vervolledigt deze op een minder gestructureerde wijze en over een langere periode gespreid. De tijdelijk geprofesten leren meer te handelen vanuit innerlijke criteria en groeien naar een vollediger deelname aan de activiteiten en verantwoordelijkheden van de gemeenschap.

40

Door hun monastiek studieprogramma worden de tijdelijk geprofesten enerzijds tot een levendiger kennis van het geloof en van het monastiek erfgoed

gebracht, en anderzijds uitgenodigd tot een diepere reflectie op eigen overtuigingen en waarden. Men mag verwachten dat zij op die manier een bredere context ontwikkelen waarin zij hun persoonlijke ervaringen kunnen plaatsen, alsook een objectief referentiekader waaraan zij hun oordelen en meningen kunnen toetsen.

C. 53; Dir 61. 74

41

Hoewel de tijdelijk geprofesten gedurende de periode van het monasticaat geleidelijk aan verantwoordelijkheid binnen de gemeenschap opnemen, zal men hen toch geen taken en bezigheden opdragen die hun vorming in de weg zouden staan. Terwijl men rekening houdt met de concrete omstandigheden van elke gemeenschap, zal men hen royaal tijd geven voor studie en lessen. Een bepaalde vorm van supervisie is aan te raden als stimulans voor ernstig werk en als noodzakelijke voorwaarde voor verdere studies, vooral wanneer deze buiten het klooster gebeuren. Het is ook goed om na te gaan of de vruchten van de roeping van de tijdelijk geprofeste zichtbaar worden in zijn leven en reguliere handel en wandel: haalt hij voor-deel uit het gebed, uit de *lectio*, uit het Goddelijk Officie, uit de arbeid en uit de vermaningen die men hem geeft? Legt hij zich op dit alles van harte toe? Als teken van zijn medewerking met het charisma van zijn roeping, zal men ook de kwaliteit van zijn relaties met oversten, ouderen, medebroeders en novicen, het beheersen van zijn temperament en emoties, en de groei van zijn menselijke rijpheid in aanmerking nemen.

C. 53; can. 660,2

42

Omwille van de grote verscheidenheid aan situaties in de verschillende kloosters en tussen de tijdelijk ge-profeten onderling, is het moeilijk een algemeen studieplan voor te stellen. Geprofeten die voor het priesterschap bestemd zijn, zullen een geëigende theologische opleiding volgen, zoals vermeld in de paragrafen 60-62.

De basis cursussen van het regulier monasticaat zijn:

- Heilige Schrift,
- het cisterciënzererfgoed,
- wijsbegeerte,
- dogmatische theologie en moraaltheologie,
- patrologie,
- liturgie.

Deze cursussen worden geïntegreerd in het kader van de cisterciënzerantropologie en -spiritualiteit, hetzij via klassikaal onderwijs, regionale sessies of lessen via internet. Buiten de voorgestelde vakken kunnen ook de volgende disciplines aanbevolen worden:

- kerkgeschiedenis,
- monastieke theologie,
- vergelijkende godsdienststudie,
- klassieke talen zoals Latijn, Grieks en Hebreeuws en moderne talen.

C. 53; Dir 61

43

Gezien de eigen aard van het cisterciënzerleven is het raadzaam om bij studenten de smaak voor persoonlijke studie te ontwikkelen. In bepaalde

gevallen zal de studie in deze periode grotendeels
privaat ge-beuren, gesuperviseerd door bekwame
mentors. Het is alleszins essentieel het onderricht
aan te vullen met persoonlijk werk.

Dir 84

44

De verantwoordelijke van het monasticaat brengt de
overste en de andere vormingsverantwoordelijken in
grote lijnen op de hoogte van de ontwikkeling van
de tijdelijk geprofesten. Om de tijdelijke geloften te
her-nieuwen, is het wenselijk dat de overste dit in
zijn raad bespreekt, hoewel een stemming niet
verplicht is. Meent hij een tijdelijk geprofeste te
moeten uit-stellen voor een volgende professie, dan
vraagt hij eerst de mening van zijn raad. Naar het
einde toe van het monasticaat zal men een
diepgaander onder-scheidingsproces houden rond
de roeping van de tijdelijk geprofesten.

ST 38.C.e

45

Als de periode van het monasticaat ten einde loopt,
zal de tijdelijk geprofeste vrijwillig aan de overste
vragen zijn solemnele geloften te mogen afleggen. De
overste zal samen met de verantwoordelijke voor de
tijdelijk geprofesten en de lesgevers diens spirituele
en menselijke groei onderzoeken. Is er voldoende
menselijke maturiteit aanwezig om op vrije en
verant-woorde wijze een verbintenis aan te gaan
waarin hij zijn toewijding trouw kan beleven,
doorheen de vele moeilijkheden en ontwikkelingen
op de spirituele weg? Kan hij de gemeenschap met
haar eigen iden-titeit aanvaarden en is hij bereid

haar te dienen? Wanneer de abt bij de tijdelijk geprofeeste deze kwaliteiten vaststelt, samen met een voortgang op de weg van het gebed, zal hij hem ter stemming aan de communititeit voordragen.

C. 54; C. 56.1; RB 58,4

46

De nieuw geprofesten kunnen zolang in het monasticaat blijven tot de overste oordeelt dat de doelstellingen ervan bereikt zijn. Daarna gaan zij volledig naar de communititeit over. Het is aan te bevelen dat zij in de gemeenschap een vertrouwenspersoon kiezen tot wie ze zich kunnen wenden. Ze kunnen hem bij moeilijkheden vrij om raad vragen en eerbiedigen zijn oordeel. Ze kunnen hiervoor de overste of een ander bekwaam lid van de gemeenschap kiezen, iemand die de rol van geestelijk leidsman op zich kan nemen.

Dir 63

DEEL III

VOORTGEZETTE VORMING

47

De trouw aan de eisen van de monastieke ommekeer vereist een voortgezette vorming die heel het leven duurt en aangepast is aan eenieders behoeften en mogelijkheden.

1. Algemene voortgezette vorming

48

Elke communiteit heeft de zorg voor een voortgezette vorming die voor iedereen toegankelijk is. Zo kan onder verschillende vormen een monastieke cultuur worden opgebouwd, die de eenheid van de communiteit bevordert rond een beter verstaan van haar roeping. Geleidelijk groeit er een bijzondere wijsheid wanneer alle leden hun *lectio divina* aanvullen met gedegen en verscheiden lectuur. Deze voortgezette vorming richt zich wezenlijk op een dieper door-dringen in het mysterie van Christus en van de Kerk. Een beter integreren van het erfgoed van de Orde, een waarachtiger begrijpen van de huidige leer van de Kerk en een beter inzicht in de wereld van de menselijke ervaring in haar totaliteit, dragen ruimschoots bij tot een soliede en objectieve basis voor geloof en leven.

C. 58; Dir 68. 75

49

Om een voortgezette vorming voor al haar leden te verzekeren, zal de communiteit de middelen aanwenden die passen bij de cisterciënzerlevenswijze: cursussen, degelijke conferenties die gegeven worden door monniken of personen van buiten, periodieken en boeken, schriftelijke cursussen, moderne commu-

nicatiemiddelen. Vooral de diverse tijdschriften van de Orde kunnen een toegankelijk middel zijn om de persoonlijke interesse in de monastieke geschiedenis en spiritualiteit te verstevigen en te hernieuwen. Kloosters met een geïsoleerde ligging of zonder vol-doende gekwalificeerd personeel om onderricht te geven, zullen de middelen zoeken die het best passen bij hun situatie om het verlangen levend te houden naar een voortdurende vooruitgang op het vlak van vorming. Men zal in gedachten houden dat een gezond en evenwichtig leven ook gevoed wordt door een omgeving waar harmonie en schoonheid heersen.

ST 27.A; ST 58.A; ST 69.1.C; Dir 68

50

Men zal proberen de initiële vorming in haar verschillende stadia en de voortgezette vorming zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Vooral in grotere gemeenschappen kan het nuttig zijn iemand te benoemen die de studieprogramma's superviseert, in samenwerking met de novicemeester en de verantwoordelijke voor de tijdelijk geprofeesten. Deze persoon kan de voortgezette vorming van de gemeenschap organiseren en de band onderhouden met hen die buiten het klooster studeren. Hij kan ook de contact-persoon zijn voor vormingsprojecten die in samenwerking met andere kloosters of religieuze instituten worden ingericht.

C. 58

51

Na de solemnele professie zal men de persoonlijke studie van een onderwerp dat de interesse heeft

gewekt, verder aanmoedigen. Het kan ook gaan om een specialisatie op technisch, handvaardig of artistiek vlak. Het voortgezet vormingsprogramma van de gemeenschap zal ook rekening houden met hen die enige tijd na hun solemnele professie verlangen hun studies persoonlijk terug op te nemen.

C. 58

52

Studeren draagt des meer bij tot de groei in de monastieke deugden, wanneer het gebeurt in wisselwerking met arbeid en gebed, met eenzaamheid en gemeenschapsleven. Een langdurige toeleg op de persoonlijke studie van een onderwerp dat de persoonlijke interesse gaande houdt, zal in dienst staan van de gemeenschap of van de Orde. Om als bijzonder element van iemands roeping erkend te worden, zal deze studietoeleg dan ook aan een zorgvuldige onderscheiding worden onderworpen.

C. 14.2; Dir 68

2. Hulp in moeilijke tijden of beproevingen

53

De monastieke weg wordt onvermijdelijk gekenmerkt door momenten van beproeving, die evenzovele uitdagingen zijn om verder te groeien. De oorzaken kunnen van uiterlijke of innerlijke aard zijn: moeilijkheden op het vlak van het gebed of van de geloften, gebeurtenissen die de levensomstandigheden en -kwaliteit veranderen en het tot dan toe bereikte evenwicht weer verstoren,

wisseling van bediening, nieuwe invloeden of ervaringen, succes of mislukking, wijziging in de affectieve band met de overste of met andere leden van de gemeente. Voor ieder zal ook het verouderingsproces, vaak gepaard met ziekte en het naderen van de dood, een rol spelen.

Dir 70

54

Met de nodige tact en discretie zal de gemeente aandacht schenken aan hen die in crisis verkeren. Door zijn gebed en pastorale zorg zal de overste waken over de broeders die bijzonder beproefd worden en hen verzekeren van de broederlijke steun van de gemeente. Vooral het licht van het geloof mag in zulke periode niet ontbreken, om te zien dat doorheen deze moeilijke fase het hart gevormd wordt in de persoonlijke ervaring van Christus' kruis, dood en opstanding. Waar nodig, zal in bepaalde gevallen beroep gedaan worden op professionele hulp.

C. 33.4; C. 45.2; C. 49.2

DEEL IV

GESPECIALISEERDE VORMING

55

Naast de boven beschreven initiële en voortgezette vorming zullen sommige leden, omwille van het

dienstwerk waartoe zij binnen de gemeenschap geroepen worden, een gespecialiseerde vorming krijgen.

1. Speciale vorming voor vormingsverantwoordelijken

56

Enkele leden van de gemeenschap worden aangesteld voor de vorming. Fundamenteel daarbij is, dat zij doordrongen zijn van liefde voor het cisterciënzer-leven, voor de plaats en de broeders en voor het gebed. Maar even belangrijk is dat zij degelijk gevormd zijn. De overste zal er dan ook over waken dat zij de gunstige mogelijkheden hebben om hun monastiek leven te verdiepen en dat zij de middelen krijgen om de pastorale kennis en vaardigheden op te doen die vandaag nodig zijn voor de geestelijke begeleiding en het verstaan van de jongeren. Dit alles geldt a fortiori wanneer hij een novicemeester moet benoemen.

ST 58.B.C; EP 17,3; C. 47; ST 31.A; can. 651.3

57

Zij die geroepen zijn anderen te vormen, zullen altijd aandachtig zijn voor de werking van de Geest in hen. Zij zullen daarbij geholpen worden door een juiste kennis van zichzelf en hun eigen behoeften. Soms kan het voor hen nuttig zijn beroep te doen op deskundigen om tot deze zelfkennis te komen. De duur van hun mandaat zal afhankelijk zijn van de behoeften en het welzijn van de gemeenschap.

58

Bekwame leraren dragen bij tot een goede vorming van de nieuwe leden, alsook tot de kwaliteit van het intellectuele leven en van de monastieke cultuur van de gemeenschap. Zijzelf hebben een aangepaste intellectuele en pedagogische opleiding nodig, die zij soms aan een universiteit zullen volgen. Ze zien erop toe hun competentie in de loop van de jaren op peil te houden. Met het oog op de voorbereiding van hun lessen, verschaft men hen de boeken en de tijd die zij nodig hebben. Zij zullen aangemoedigd worden hun kennis te delen met andere kloosters van de Orde.

ST 45.3.B; ST 58.B

59

Opdat de Orde haar kennis en liefde voor haar eigen traditie veilig zou kunnen stellen, zullen minstens enkele van haar leden een doorgedreven vorming ont-vangen, vooral in die disciplines die rechtstreeks met het monastiek of cisterciënzerleven te maken hebben, zoals patrologie, monastieke geschiedenis, liturgie, kerkelijk Recht, enz. In geval een monnik, die goed geïntegreerd is in het monastieke leven, een bijzondere interesse voor een van deze domeinen toont en tevens de vereiste bekwaamheid bezit, zal zijn gemeenschap de nodige offers brengen om hem te helpen zich daarin te specialiseren, indien de overste van mening is dat dit de gemeenschap en de hele Orde van dienst kan zijn.

2. Vorming voor de gewijde ambten

60

De aard van het cisterciënzerleven op zich vraagt niet dat elke monnik de wijdingen ontvangt. Niettemin kunnen de roepstem van de Heer, de huidige en toe-komstige noden van de communiteit of andere redenen de wijding van een broeder tot diaken of priester wenselijk maken. Het komt de abt toe deze roeping te bevorderen in functie van de noden in de communiteit, om samen met de broeder de roepstem van de Heer in zijn leven te onderscheiden, en om een beslissing te nemen na raadpleging van het conven-tueel kapittel of minstens van zijn raad.

C.57 (monniken); RB 62

61

Vooraleer de abt de beslissing neemt een broeder tot priester te laten wijden, zal hij, nog vóór hem aan de bisschop voor te stellen, nagaan of de kandidaat aan alle vereiste voorwaarden van het kerkelijk Recht vol-doet. Gewoonlijk zal voor de kandidaten, naast de vorming van het monasticaat, een bijkomende oplei-ding nodig zijn zodat de gevolgde cyclus in overeen-stemming is met de normen van de Heilige Stoel. Indien deze opleiding in het klooster plaatsvindt, zal de student over voldoende tijd beschikken om een degelijke opleiding in alle vereiste vakken tot een goed einde te brengen. Waar nodig zullen deze bijkomende studies gevolgd worden aan een bevoegd instituut buiten het klooster.

C.57 (monniken); RB 62; can. 1019.1, 1020, 1021; Dir 103

Zie de normen van het document van de Congregatie voor de Katholieke Opvoeding *De theologische opleiding van de toekomstige priesters*, verschenen in 1976, alsook die van het document van de Congregatie voor de Instituten van Gewijd Leven en Sociëteiten van Apostolisch Leven *Directieven voor de vorming in Religieuze Instituten*, gepubliceerd in 1990.

62

De priesterstudent zal er zich bijzonder op toeleggen de contemplatieve en ambtelijke aspecten van zijn monastiek priesterschap te integreren. Zijn leven lang, maar vooral de eerste jaren na de wijding, draagt de priestermonnik er zorg voor de kwaliteit van zijn dienstwerk te verzekeren door het verdiepen van zijn spiritueel leven, zijn kennis van de theologie en van de andere gewijde wetenschappen.

3. Vorming voor bedieningen in de gemeenschap

a. Dienst aan de gasten

63

Velen die naar het gastenhuis komen, zoeken begeleiding voor hun gebedsleven. Het is daarom van belang dat de broeders die voor deze vorm van onthaal worden aangeduid, een aangepaste vorming krijgen. Zij laten zich ook leiden door de pastorale richtlijnen van de plaatselijke Kerk waarvan het klooster deel uitmaakt. Vooral in het begin, maar

ook later, vragen zij graag om raad aan hen die meer ervaring hebben.

C.30; ST 30.A.B; Dir 106

b. Speciale opleiding voor technische taken

64

Zij die een dienstwerk hebben in het beheer of de administratie, in de ziekenzorg en op alle andere technische of gespecialiseerde domeinen, hebben steeds meer en meer een aangepaste opleiding nodig. Deze zal in het klooster gegeven worden of daar-buiten.

ST 58.C

DEEL V

VORMING IN DE GEEST VAN DE CARTA CARITATIS

65

De kloosters van de Orde zijn hecht met elkaar verbonden door een band van liefde en eenzelfde traditie van leer en recht. Deze liefde drukt zich uit door de filiaties, de functies van Pater Immediatus en van Generale Abt, het Generaal Kapittel en de Regionale Vergaderingen.

C. 71.1; C. 71.4; C. 82.1

1. Filiatie en Pater Immediatus

66

De Pater Immediatus waakt over de kwaliteit van de vorming in zijn dochterhuizen. Tijdens de reguliere visitatie toetst de Pater Immediatus of de gedelegeerde visitator hoe de vorming verzekerd is en hoe deze *Ratio* wordt toegepast. De visitator helpt de abt in het zoeken naar oplossingen bij speciale moeilijkheden en verwijst zo nodig door naar Vader Generaal.

C. 74.1; C. 75.2; ST 79.B

2. Generaal Kapittel

67

Het Generaal Kapittel is betrokken bij de vorming binnen de Orde. Het vult de *Ratio* aan door het uitvoeren van pastorale richtlijnen. Bij de goedkeuring van nieuwe stichtingen ziet het Generaal Kapittel er op toe dat er voldoende middelen voor vorming aanwezig zijn.

ST 79.B

3. Generale Abt

68

Dank zij zijn ruime ervaring met de gemeenschappen wereldwijd, kan Vader Generaal de kwaliteit van de vorming in de Orde helpen verbeteren door zijn bezoeken aan gemeenschappen en regio's, door zijn omzendbrieven, zijn conferenties op het Generaal

Kapittel en door zijn persoonlijke contacten. Hij zoekt hulp voor gemeenschappen die de middelen ontberen voor de vorming van hun jongeren.

C. 82.1; ST 69.1.C

4. Regionale Vergaderingen

69

Regionale Vergaderingen zijn uitgelezen gelegenheden om over de vorming te spreken, samenwerking tussen de huizen te bevorderen en gemeenschappelijke projecten uit te werken. Zij kunnen huizen helpen deze *Ratio* aan te passen aan hun specifieke noden en aan de eigen cultuur van de regio.

C. 81; ST 45.3.A; Dir 91

5. Centrale secretaris voor de vorming

70

De Centrale Commissie kiest een centrale secretaris voor de vorming, voor een termijn van drie jaar. Hij kan herkozen worden. (CC Orval, 1995, stemmingen 112 en 113). Hij heeft als taak de communicatie tussen de regio's te bevorderen en nuttige informatie over alle aspecten van de monastieke vorming te verspreiden. De centrale secretaris kan aan de Centrale Commissie punten over de vorming voorleggen om op het programma van het Generaal Kapittel te zetten. De centrale secretaris kan door Vader Generaal uitgenodigd worden deel te nemen aan de vergaderingen van de

Centrale Commissie, en door de Centrale Commissie om deel te nemen aan het Generaal Kapittel.

6. Regionale secretaris voor de vorming

71

Iedere regio kiest een regionale secretaris voor de vorming die door de voorzitter van de regio kan uitgenodigd worden deel te nemen aan de Regionale Vergaderingen. De regionale secretarissen spelen nuttige informatie door in verband met de vorming. Binnen hun regio werken zij gemeenschappelijke projecten rond vorming uit, volgens het mandaat dat zij door de Regionale Vergadering krijgen en zij werken samen met de centrale secretaris. Zij informeren hem over projecten en suggesties rond de vorming in hun regio. Mits toestemming van Vader Generaal kan de centrale secretaris alle of enkele regionale secretarissen bijeenroepen om de vorming in heel de Orde te bespreken.

7. Zorg voor kloosters met bijzondere noden

72

Alle gemeenschappen van de Orde delen in de verantwoordelijkheid voor de nieuwe stichtingen, vooral die welke in jonge Kerken of in afgelegen streken werden ingeplant. Zij doen dit door hun leraren, gast-sprekers, novicemeesters enz. uit te lenen. Verafgelegen kloosters kunnen voor enige van hun problemen i.v.m. de vorming geholpen worden door met andere monastieke Orden samen te werken of

door beroep te doen op diverse hulpverlenende instanties.

C. 69; ST 69.1.C

Epiloog

73

De hier voorgestelde principes en normen zullen aan de regionale en plaatselijke omstandigheden aangepast worden door de Regionale Vergaderingen en door hen die in elk klooster voor de vorming verantwoordelijk zijn. Een zorgvuldige toepassing van deze principes en normen door een gemeenschap zal een goede vorming voor haar leden waarborgen. Veelvuldig beroep doen op de Regel van Sint-Benedictus, op onze *Constituties* en *Statuten*, alsook op andere documenten van de Kerk en van de Orde blijft onmisbaar. Bovenal blijft de toegewijde lezing van de geschriften van onze cisterciënzervaders de geprivilegieerde bron, waardoor men leert hoe cisterciënzer te worden en hoe anderen te helpen die bron te ontdekken en zich te laven aan de cisterciënzergenade in eigen hart. Sterker nog zal ieder zich ervan bewust blijven dat, welke middelen men in de vorming ook aanwendt, het enkel de Heilige Geest is die uiteindelijk, en niet zonder onze medewerking, de noodzakelijke omvorming in ons kan bewerken en voltooien.

RB 73; C. 86